

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Дніпропетровської обласної
державної адміністрації
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти
у Дніпропетровській області
Криворізький професійний гірничо-технологічний ліцей

до 75-річчя з дня заснування
Криворізького професійного
гірничо-технологічного ліцею

«Теоретико-методичні основи підготовки
конкурентоздатних фахівців
у контексті сучасного ринку праці»

Збірник наукових праць за матеріалами
Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції
(з іноземною участю)

31 жовтня – 1 листопада 2019 року

ТОМ 2

Кривий Ріг,
2019

УДК 377.3.091.21:331.5
ББК 74.56+65.240
Т 33

Рекомендовано до друку Вченою радою Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
(протокол № 6 від 10.12.2019 р.).

Схвалено та рекомендовано до друку кафедрою професійної і вищої освіти
Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПН України (протокол № 11 від 29.11.2019 р.).

Рекомендовано до друку педагогічною радою Криворізького професійного гірничо-
технологічного ліцею (протокол № 12 від 25.11.2019 р.)

Рецензенти:

Олійник Віктор Васильович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний
член НАПН України

Щербак Ольга Іванівна, доктор педагогічних наук, доцент, член-кореспондент НАПН
України

Редакційна колегія:

Сергеева Л. М., д-р пед. наук, проф. (голова); Демура А. Л., канд. тех. наук;
Сиротюк В. Г., заслужений працівник освіти; Ковальчук В. І., д-р пед. наук, проф.;
Лаврентьева О.О., д-р пед. наук, доц.; Стойчик Т. І., канд. пед. наук.

**Теоретико-методичні основи підготовки конкурентоздатних фахівців у контексті
сучасного ринку праці:** зб. матеріалів Другої Всеукр. наук.-практ. конф. (за іноз. уч.).
Кривий Ріг, 31 жовтня – 1 листопада 2019 р./ за наук. ред. Л.М. Сергеевої, Т.І. Стойчик. –
Кривий Ріг: КПГТЛ, 2019. – том 2. 451 с.

ISBN 978-966-934-225-6

У збірнику подано тези учасників Другої Всеукраїнської науково-практичної
конференції «Теоретико-методичні основи підготовки конкурентоздатних фахівців у
контексті сучасного ринку праці» (за іноземною участю). Видання розраховане на керівні
кадри закладів професійної (професійно-технічної) освіти, наукових, науково-педагогічних
та педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, магістрантів, слухачів курсів
підвищення кваліфікації та студентів акладів освіти.

Статті подано в авторській редакції.

*Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених
фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.*

ISBN 978-966-934-225-6

© УМО НАПН України, 2019

© КПГТЛ, 2019

© Колектив авторів, 2019

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 4

Освітній простір як середовище формування та розвитку конкурентоздатного фахівця

<i>Аніна Н.Г.</i> Діяльність ДПТНЗ «Сумський центр професійно-технічної освіти з дизайну та сфери послуг» в умовах диверсифікації потреб роботодавців і пропозицій на ринку професійно-освітніх послуг	254
<i>Афанасьєва К.К.</i> Електронні підручники – елемент освітнього середовища	258
<i>Бабушак І.М.</i> Вплив європейського освітнього простору на розвиток професійної підготовки конкурентоздатних фахівців	260
<i>Басюк Л.Б.</i> Гендерна компонента навчального процесу як умова формування конкурентоздатного фахівця	264
<i>Бондар Т.В.</i> Соціальне партнерство в освітньому просторі	265
<i>Варьєва М.В.</i> Шляхи підвищення мотивації до навчання учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти з метою формування і розвитку конкурентоздатного фахівця	269
<i>Василькевич А.П.</i> Компетентність як інтегральна характеристика особистості учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти	274
<i>Ващенко А.П.</i> Науково-експериментальна робота закладів професійної (професійно-технічної) освіти Дніпропетровщини у забезпеченні якості підготовки конкурентоздатних фахівців	277
<i>Висоцька А.А.</i> Розвиток технічної творчості учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти як шлях до формування кваліфікованих фахівців	280
<i>Вірич В.В.</i> Застосування інноваційних технологій навчання під час підготовки конкурентоздатних фахівців з професії «Кухар. Кондитер»	284
<i>Гиренко В.Г.</i> Формування підприємницької компетентності здобувачів освіти – необхідна умова підготовки конкурентоспроможного фахівця на сучасному ринку праці	287
<i>Гребенькова Г.В.</i> Соціальне партнерство як один з аспектів формування професійної мобільності кваліфікованого робітника	290

<i>Грищенко О.Б.</i> Формування соціальної й громадянської компетентностей на уроках громадянської освіти (на прикладі закладу професійної (професійно-технічної) освіти)	294
<i>Гришук Т.С.</i> Створення та використання електронних освітніх ресурсів в інформаційно-освітньому середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти	298
<i>Гудкова І.В.</i> Пошуково-дослідницька робота в освітньому процесі – шлях до формування компетентного професіонала	302
<i>Давидова Ю.В.</i> Роль соціального партнерства у забезпеченні якості професійної підготовки (проблеми і перспективи)	305
<i>Данилюк О.О.</i> Імітаційно-ігрове навчання як засіб підвищення якості знань конкурентоздатного фахівця	308
<i>Демків А.М.</i> Професійний розвиток педагогічних працівників сфери цивільного захисту як актуальна проблема сучасності	311
<i>Євницька І.В.</i> Трансдисциплінарний підхід у створенні сучасних освітніх технологій для формування професійних компетентностей здобувачів освіти	314
<i>Зайченко Р.М.</i> Шляхи удосконалення професійної підготовки кваліфікованих робітників в аспекті реформування системи професійної (професійно-технічної) освіти	316
<i>Зарівняк І.С.</i> Психолого-педагогічні передумови формування особистості учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти	319
<i>Кащенко І.М.</i> Роль сучасних інформаційних і комунікаційних та адаптивних технологій при викладанні предмету «Технології приготування їжі» з використанням електронних освітніх ресурсів	325
<i>Керницька Т.В.</i> Роль бібліотеки закладу професійної (професійно-технічної) освіти у формуванні професійної компетентності робітничих кадрів	329
<i>Колесник С.М.</i> Використання інтерактивної дошки та програмного забезпечення SMARTNOTEBOOK у закладах професійної (професійно-технічної) освіти	333
<i>Комарова І.О.</i> Формування життєвої компетентності шляхом самоврядування у процесі професійної підготовки конкурентоздатних фахівців	337
<i>Корж А.А.</i> Проблеми підготовки робітничих кадрів залізничного транспорту у	

зкладах професійної (професійно-технічної) освіти	339
<i>Кормило Г.П.</i> Формування творчого потенціалу особистості на заняттях фізики у контексті ідей Василя Сухомлинського та завдань сучасної освіти	342
<i>Кошлякова О.М.</i> Освітній простір як середовище формування та розвитку конкурентоздатного фахівця	347
<i>Лебедська Г.В.</i> Вплив освітніх технологій на ефективність освіти	349
<i>Литвиненко К.А.</i> Розвиток критичного мислення учнів з особливими освітніми потребами як умова їх успішної соціально-трудової адаптації	351
<i>Любчинська О.І.</i> Роль освітнього простору у формуванні якостей конкурентоздатного фахівця	356
<i>Мартинюк В.А., Микитюк С.М.</i> Дидактичні умови формування освітнього середовища закладу професійної (професійно-технічної) освіти	360
<i>Мільчаковська І.П.</i> Інноваційні підходи до підготовки здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти у світлі сучасних вимог ринку праці	362
<i>Москаленко Л.С.</i> Здоровий спосіб життя – запорука конкурентоздатного фахівця	364
<i>Мудрова О.В.</i> Професійне навчання зварників у МВМПУ з урахуванням умов сучасного виробництва	366
<i>Музика О.Л.</i> Сучасні інноваційні технології в системі підготовки здобувачів освіти (доповнена реальність)	370
<i>Паздрій В.Я.</i> Економічні механізми формування сучасного освітнього середовища закладу професійної (професійно-технічної) освіти	372
<i>Петренко Л.М.</i> Віртуальний простір формування конкурентоздатного фахівця: до постановки проблеми	375
<i>Підлісна Ю.Г.</i> Реалізація елементів дистанційного навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти в контексті експериментальної діяльності	377
<i>Ромашка О.С.</i> Підвищення рівня професійної підготовки кваліфікованих робітників шляхом розвитку в учнів навичок SELF – менеджменту	381

<i>Рудковська Р.С.</i> Інноваційні технології як шлях до підготовки кваліфікованого робітника	384
<i>Сирота Т.Б.</i> Тестова технологія – сучасна форма контролю знань учнів на уроках математики	386
<i>Скоропад О.Ю.</i> Технічне мислення як фактор формування та розвитку конкурентоздатного фахівця галузі індустрії моди	391
<i>Скрипка Н.А.</i> Освітній простір як середовище формування та розвитку конкурентоздатного фахівця	394
<i>Скрипник І.М.</i> Інноваційне освітнє середовище як чинник забезпечення підготовки кваліфікованого робітника	399
<i>Слуцька А.І.</i> Освітній простір як середовище формування та розвитку конкурентоздатного фахівця	404
<i>Стрілець О.І.</i> Наставництво в рамках реалізації дульного навчання і підготовки до чемпіонатів робітничих професій World Skills Ukraine	407
<i>Труш В.І.</i> Розвиток технічної творчості – основа формування професійної мобільності робітників.	410
<i>Фединишинець М.В.</i> Робота над інноваційним проектом як фактор розвитку професійної компетентності кваліфікованих робітників	414
<i>Хоцькіна С.М., Сулима Т.С.</i> Критеріальний аспект розвитку інформатично-комунікативної компетентності майбутнього бакалавра із професійної освіти	418
<i>Чайка Г.А.</i> Роль психологічної служби у підготовці конкурентоздатного фахівця	421
<i>Швидка С.В.</i> Використання елементів дуальної системи навчання при підготовці кваліфікованих робітників з професії «Майстер ресторанного обслуговування. Адміністратор» у ДНЗ «Шосткинський центр професійно-технічної освіти»	425
<i>Школяренко Ж.М.</i> Компетентнісний підхід у викладанні предмету «Охорона праці» як форма підвищення професійної підготовки здобувачів освіти закладу професійної (професійно-технічної) освіти	429
<i>Шумаков М.Ю.</i> Індивідуальний стиль діяльності майбутніх педагогів професійного навчання – запорука їх професійної успішності.	435
<i>Шумило Ю.В.</i> Впровадження дистанційної форми навчання для учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти	437

<i>Янюк Т.С.</i> Сучасні вимоги до професійної підготовки фахівців гірничого профілю в умовах підприємства	442
<i>Ярмольчук О.Г.</i> Професійна підготовка майбутніх фахівців будівельної галузі за допомогою інформаційних технологій	444
<i>Яценкова Є.І.</i> Запровадження дистанційного навчання: переваги, недоліки, проблеми	446

Петренко Л.М.

*професор кафедри професійної та вищої освіти
Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України,
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,
м. Київ*

ВІРТУАЛЬНИЙ ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОГО ФАХІВЦЯ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

Анотація. *Автором порушується проблема розгортання педагогічних досліджень формування майбутніх фахівців у віртуальному просторі закладів освіти. Наголошується на необхідності вивчення суті феномену «віртуальний простір» у професійній педагогіці, його основних характеристик та впливу на особистість і її поведінку; виявлення потенціалу використання симуляторів у підготовці конкурентоздатних фахівців; розвитку сучасної методології педагогічних досліджень і методики експериментальної роботи.*

Ключові слова: *віртуальний простір, конкурентоздатні фахівці, заклад професійної освіти, методологія, методика.*

Основний виклад матеріалу. Дослідження віртуального простору освіти розгортається паралельно з вивченням понять «освітній простір» (О. Бурлакова, Н. Грицькова, С. Клепко, О. Невмержицька, О. Плахотнік, Н. Рибка та ін.) і категорій «інформаційний простір» (Ю. Бондар, В. Мирошніченко, Г. Проценко, О. Флюр, Г. Шліхта) та «інформаційне середовище» (Ю. Атаманчук, І. Бобко, М. Гайдур, Л. Денисова, О. Карабін, С. Лещук, О. Михайловська, Г. Мозгова й ін.), які достатньо широко використовуються в педагогічній практиці та в наукових дослідженнях. Водночас аналіз вітчизняної джерельної бази свідчить про те, що вивчення проблем віртуалізації різних сфер життєдіяльності є пріоритетним для економістів (М. Агутін, А. Гошинський, Н. Ситник), філологів (С. Заборовська), філософів (О. Каріна, В. Корабльова, Д. Свириденко, Е. Смерічевський, О. Сотникова, К. Шелупахіна), психологів (І. Кузнецова), педагогів (Р. Павлюк, А. Петриця, Е. Сарафанюк), політологів (Н. Піпченко), мистецтвознавства (О. Шандренко), представників технічних наук (К. Кошкін, Ю. Лемешко, В. Лі, Т. Пальонна, Ю. Писаренко, Ю. Серов, Л. Тимашова).

Проте проблема формування конкурентоздатного фахівця у віртуальному просторі є малодослідженою, вона порушується лише контекстно в деяких наукових працях, хоча його створення новітніми цифровими технологіями, існування і постійна трансформація є загальновизнаною об'єктивною реальністю. Його природі та сутності, концептуальним суперечностям у його розумінні, що створюють ситуацію невизначеності, яка ускладнює вивчення й усвідомлення цього феномену, приділяється недостатньо уваги [1, с. 164].

Сьогодні, коли в країні достатньо швидкими темпами реалізується Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр. [2], що передбачає низку конкретних завдань для освітянської галузі, актуалізується необхідність осмислення онтологічної природи цього поняття в контексті професійної педагогіки. Адже сучасна особистість з раннього віку взаємодіє з віртуальним світом, перебуває в ньому під час навчання в школі та набуття професії в закладах професійної і вищої освіти. Ми є свідками стрімкої віртуалізації цілих галузей життєдіяльності людей, наприклад надання послуг, а,

отже, й народження професій, які передбачають взаємодію фахівця з віртуальним світом. Цей світ має свої особливості. Їх можна спостерігати при використанні ігор-симуляторів, навчальних симуляторів, віртуальних тренажерів, які все частіше використовують у формуванні майбутніх фахівців, наприклад, водіїв автотранспорту, поліцейських, пожарних, моряків, фермерів, геймерів та ін. [3]. Віртуальний світ створюють різні засоби масової інформації, телебачення, Інтернет, різні гаджети. При цьому одну й ту інформацію люди сприймають по-різному, створюючи нову віртуальну реальність. За визначенням О. Дзьобаня «...людина конструює, формує віртуальну реальність, але створює її аж ніяк не довільно, не просто реалізуючи власні переваги й бажання, а за існуючими законами конструювання, закладеними в її міфологічному світогляді [1, с. 166]. Такий тип простору має риси нелінійності, коли «хаос вторгається у впорядкований простір», він є «подібним до живого організму, який народжується і розвивається, життя якого протікає за законами еволюції і все більше ускладнюється» [1, с. 167]. Створюються нові ситуації і контексти, які часто відмінні у здобувача освіти і викладача, що кожного разу вимагає іншої поведінки кожного.

Вважаємо, що конструювання віртуального простору для формування конкурентоздатного фахівця в закладах професійної освіти має спиратися на результати досліджень його суті, механізмів впливу на свідомість, на динаміку поведінки тощо. Очевидно, такі дослідження матимуть свою специфіку, їх методологія відрізняється від методології традиційних педагогічних досліджень. Уже сьогодні стає зрозумілим й те, що має змінюватися й методика проведення експериментальних досліджень, адже вже сьогодні комп'ютери, планшети і смартфони відразу запускаються в масове виробництво без будь-яких випробувань експериментальних зразків. Розроблені і запропоновані для використання в навчальному процесі початкові платформи (Kahoot, Mindmeister, Mentimeter, Socrative тощо), онлайн-сервіси (Quizlet, Go Pollock тощо), мобільні додатки (Plickers, Quizlet тощо), додатки Google (google-форма, google-диск, google-клас, google-блог), які широко використовуються в теперішній час педагогами, завтра можуть стати непридатними, вже незабаром вони просто «застаріють», їх не сприйматимуть нові моделі комп'ютерної техніки, смартфонів. Очевидно, це і є причинами повільного розгортання у часі педагогічних досліджень формування майбутніх фахівців різних професій і спеціальностей у віртуальному просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дзьобань О. П. Сучасний віртуальний простір: конгеніальність віртуальності й міфу / О. П. Дзьобань // *Strategic priorities*. – 2017. – №. 3(44). – С. 163-170.
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018>. – Загол. з екрану.
3. 10 Симуляторов профессий, которые лучше реальной работы!. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=RTSF-t2Xh1U>. – Загол. з екрану.